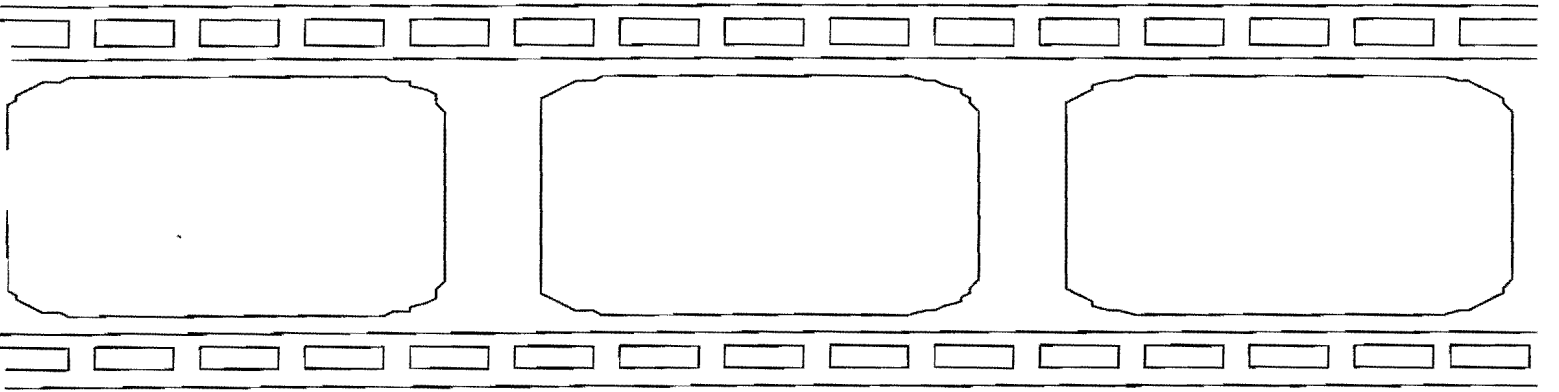

**Luister met je ogen,
kijk met je oren !**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding <i>(Wat we ook als onze zingeving kunnen beschouwen)</i>	3
1. Informatie kortfilmmakers	5
1.1 Kortfilmmakers	
1.2 Film makers, geschikt voor kinderen.	
2. Werkvormen	6
Oefening 1	
Oefening 2	
Oefening 3	
3. Mogelijke filmpjes, om te gebruiken	7
4. Doelen	8
Werkvorm 1	
Werkvorm 2	
Werkvorm 3	
Algemene doelen	
5. In het leerplan	9

Voorwoord

Tijdens het kunstproject hebben wij kennis gemaakt met de Free Radicals. Dit was een voorstelling waarbij een orkest als achtergrondmuziek diende bij kortfilms. Onze eerste reactie was verrassend en we wisten dit soort kunst niet goed te plaatsen. Naarmate de voorstelling verder ging, leerden we deze vorm beter accepteren en appreciëren. Dit deed ons dromen om deze kunstvorm op lagere school niveau uit te proberen! Uit deze voorstelling is ons idee dus als het ware ontstaan.

Inleiding

Voor de 19de eeuw bestonden er nog geen films met geluid. Deze films zonder geluid noemen wij stomme films. Naarmate de filmgeschiedenis verder ging, werd er een orkest bij de film geplaatst of kwam er een explicateur. Deze persoon is iemand die zei wat er gezegd werd en die begeleidende geluiden maakte. Zo'n explicateur was een artiest op zich. Als in de film bijvoorbeeld iemand een motor aanslingerde, dan draaide de explicateur met een ratel. Een goede explicateur kende de film precies, zodat hij op tijd de hulpmiddelen bij de hand had om geluiden te maken. Verder werd de film natuurlijk vaak met muziek begeleid.

Pas in 1927 werd het met de introductie van de geluidsfilm mogelijk om geluid en beeld synchroon af te spelen.

We merken dus op dat muziek een belangrijk gegeven is, bij films. Zoals we zien zijn de mensen zijn in die filmjaren op zoek gegaan naar het combineren van muziek met film. De behoefte om muziek te associëren bij een film is dus groot. Dit is een belangrijk en onomzeilbaar aspect.

Muziek zorgt ervoor dat er bepaalde gevoelens en stemmingen loskomen, sterker worden of weergegeven worden tijdens het kijken naar een film. Muziek geeft enige meerwaarde aan de film. Daarom is het cruciaal dat we kinderen aandacht leren schenken aan de functie van muziek, tijdens films. Om een geluid bij een filmstuk te plaatsen, moet er nagedacht worden. Je kunt niet eenders welk stukje muziek bij eenders welk stukje film plaatsen.

Kinderen gevoelig maken aan de meerwaarde van muziek, bij film, lijkt ons een zinnige en leuke uitdaging. Hiermee leren we de kinderen ook om de muziekkleur te linken aan het soort beeld je ziet. Bijvoorbeeld: een triestig muziekstuk bij een vrouw die weent. Maar wat doe je dan bij een 'spijker'? Door gebruik te maken van alledaagse voorbeelden, worden eveneens eigen interpretaties aangewakkerd. Afkomstig vanuit de eigen ervaringen. Bijvoorbeeld: de spijker is voor één iemand een hulpmiddel om iets aan de muur te hangen (ritmisch, kloppende muziek) en voor de andere is dit een pijnlijke herinnering door op de spijker te hebben gestapt (akelig geluid). Wat dan juist een akelig of kloppende muziek is, zullen de kinderen dan ook weer ontdekken.

Het leek ons vooral uitdagend dit idee uit te werken op een kindvriendelijk niveau. Zowel op muzisch vlak, als beeldend vlak zijn hier verschillende wegen te bewandelen! In dit werkstuk vindt u in het eerste deel vooral informatie terug. We schetsen enkele belangrijke kortfilmmakers en selecteren eveneens een aantal kortfilmmakers, geschikt om mee met kinderen te werken.

Vervolgens hebben we drie werkvormen uitgewerkt. Uiteraard zijn dit niet de enige ideeën die je over dit thema kan doen. Wij hebben werkvormen gebruikt die, naar onze mening, het meest haalbaar zijn en uitdagend verkomen. Het zijn werkvormen waar effectief iets mee te leren valt. Werkvormen die niet zomaar willekeurig gekozen zijn. Even om bij stil te staan: Bij de werkvormen wordt eveneens de 'evolutie', van de stomme film naar een film met geluid, gelinkt. Kinderen moeten weten hoe het er vroeger aan toe ging en hoe het er nu aan toegaat. De kinderen moeten de zin er immers van inzien, de zin van het geluid bij film.

Na de werkvormen hebben we enkele bruikbare filmpjes gezocht. Deze filmpjes zijn geschikt om met kinderen te werken. Sommige filmpjes hebben weliswaar de nodige aanpassing nodig om er mee aan de slag te kunnen gaan, in de klas.

En tot slot hebben we de doelen. We hebben een aantal doelen geselecteerd. Deze doelstellingen zijn geselecteerd op het vlak van de werkvormen als op het vlak van het leerplan muzische vorming.

Alleszins, we hebben gezorgd voor een fijne en leerzame zoektocht, doorheen de boeiende wereld van muziek en film.

1. Informatie kortfilmmakers

1.1 Kortfilmmakers

➤ **Bady Minck**

Avant-garde filmmaker Bady Minck werkt op het gebied van (animatie)film en beeldende kunst. Ze volgde een studie Beeldende Kunst, maar studeerde uiteindelijk af op Experimentele Film. Ze startte het filmproductiebedrijf Minotaurus Film in Luxemburg en wordt compagnon van *Amour Fou* in Wenen. Haar werk verspreidt ze echter ook via musea, internet en in de openbare ruimte. Ze wint vele prijzen, onder andere voor *Attwengers Luft* (1995), *Mécanomagie* (1996) en het recente succesvolle *Im Anfang war der Blick* (2003). Mincks films zijn soms politiek getint, experimenteel met nieuwe technieken en altijd een beetje surrealistisch. Daarnaast stelt Minck filmprogramma's en exposities samen voor verschillende instellingen en is zij gastdocent op universiteiten en academies in verschillende landen.¹

➤ **Robert Breer**

Filmmaker Robert Breer (81) voelt zich aangetrokken tot alledaagse voorwerpen. Al zijn hele, vijftigjarige carrière lang vormen voedselverpakkingen, uit kranten gescheurde foto's, toeristische ansichtkaarten en polaroidkiekjes de basis voor zijn animaties. Hij wijst de narratieve structuur af, en ziet de discontinuïteit van het dagelijkse leven als een excuus om films te maken.²

➤ **Barbara Doser**

Barbara DOSER (1961, Innsbruck) studeerde in 1989 af in kunstgeschiedenis. Ze woont en werkt in Wenen als kunstenares en concentreert zich op experimentele video en video/media-installaties op het gebied van schilderkunst en fotografie.³

1.2 Filmmakers, geschikt voor kinderen

➤ **WOUTER TACQ**

Wouter Tacq is een student aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten. Hij heeft zich in 2007 ingeschreven voor de 'One minutes' vertoning. The One Minutes zijn video's van precies één minuut inclusief titels. The One Minutes (TOM) Foundation en partners organiseren jaarlijks wereldwijd tentoonstellingen, landencompetities, prijsuitreikingen en tv-uitzendingen. Daar werd Wouter Tacq genomineerd en komt hij in aanmerking voor een award.⁴

➤ **CHRISTA MOESKER**

Christa Moesker studeerde Grafische Vormgeving aan de Kunstacademie in Groningen. Animatie bestond daar helemaal niet, maar ze hadden wel computers staan en daar kon je

¹ <http://haff.awn.com/?page=archieff&id=213&lang=nl&sub=99&anim=&film=&letter=>

² http://www.filmfestivalrotterdam.com/ned/nieuws/nieuwsoverzicht/filmmaker_in_focus_robert_breer.aspx

³ <http://www.filmfestivalrotterdam.com/ned/search/filmpro.aspx?id=93f47f6b-c3ba-4a40-8977-b5f61de76e00>

⁴ http://www.kask.be/index.php/?nieuws/artikel/werk_gezocht_voor_de_spiegelprijs/

hele eenvoudige animaties op maken. In het laatste jaar ontdekte Christa dat dat kon, en toen had ze haar roeping gevonden!⁵

➤ **PIET KROON**

Piet Kroon is de eerste Nederlander ooit die de regie heeft gevoerd over een grote Hollywood-animatiefilm. Studio Warner Bros gaf hem de supervisie over het getekende segment van *Osmosis Jones*, waarvan het live action-gedeelte werd geregisseerd door de gebroeders Farrelly. Kritiek heeft hij ook op Hollywood. "Het blijft lastig met meerdere kapiteins één schip op koers te houden."⁶

➤ **Man Ray**

Man Ray, geboren als Emmanuel Radnitzky in Philadelphia, was een Joods-Amerikaanse Dadaïstische en surrealistische fotograaf en filmregisseur. Hij maakte zijn eerste belangrijke foto's in 1918. Man Ray schilderde en maakte installaties en avant-garde films. Terwijl hij samen met zijn vriend Marcel Duchamp (van de urinoir) in New York City woonde, richtte hij de Amerikaanse tak van de Dada beweging op. Deze beweging begon in Europa als een radicale afwijzing van de traditionele kunst. Hij was de mede oprichter van de groep van moderne kunstenaars genaamd *Others*.⁷

Onze voorkeur gaat uit naar Man Ray. Hier zullen we dan ook dieper op ingaan.

2. Werkvormen

Opdracht 1

We verdelen de klas onder groepjes. Elk groepje krijgt hetzelfde filmpje. Het is de bedoeling dat ze muziek aan het filmpje toevoegen. Achteraf worden de verschillende achtergrond stukjes muziek voorgespeeld.

→ Je kunt dit doen door de kinderen bijvoorbeeld muziekinstrumenten te laten gebruiken. Bij die muziekinstrumenten kunnen ook plastic flessen, dozen, ... meedoen. Ook de stem kan hierbij gebruikt worden.

→ Je kunt hun ook een CD meegeven en de leerlingen een gepast muziekstukje laten zoeken.

Opdracht 2

We verdelen opnieuw de klas onder groepjes. Elk groepje kiest een filmpje. Het aanbod blijft gering. De leerlingen krijgen de opdracht geluiden bij het filmpje te zoeken en te

⁵ http://www.niaf.nl/niaf2006/nl/actueel/interviews/interview_moesker.htm

⁶ <http://www.filmkrant.nl/av/org/filmkran/archief/fk226/kroon.html>

⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Man_Ray

maken. Ze kunnen dit doen met hun mond of ze kunnen op zoek gaan naar een specifiek geluid en dit nabootsen of opnemen met een dictafoon. Bijvoorbeeld: het geluid van de toilet doorspoelen, het geluid van vogels, enz. Achteraf laten ze de geluiden na elkaar afspelen zodat het een verhaal weergeeft. Iedereen kan dit interpreteren uit zijn eigen ervaringen.

Opdracht 3

De filmpjes, zoals die van Man Ray, zijn stop motionfilmpjes. Met andere woorden; bewegende beelden bestaan uit allemaal stilstaande beelden die snel na elkaar worden vertoond. Als je veel foto's trekt van voorwerpen die telkens een beetje verschoven worden, kan je daar dus een filmpje van maken, alsof het voorwerp vanzelf beweegt. Wallace & Grommit en A Corpse Bride zijn ook hiervan bekende voorbeelden van films die vooral met stop motion gemaakt zijn.

Kinderen leren hieruit over camerastandpunten, hoe een verhaal om te zetten in beeld, enzovoort.

De eerste les werk je met een doorschuifstelsel. De groepjes mogen om beurten 10 minuten met de webcam (of digitaal fotoapparaat) en het stopmotionprogramma oefenen.

Het stop motion programma kan je downloaden. Met dit programma kunnen de kinderen dan hun gemaakte foto's achter elkaar plaatsen tot een kortfilmpje.

Wanneer een groepje aan het oefenen is, bereiden de andere groepjes hun echte filmpje voor:

1. Ze bedenken een verhaaltje.
2. Ze tekenen een eenvoudig storyboard en knutselen een decor in elkaar.
3. De week daarop krijgt elk groepje een half uur aan de webcam (of met verschillende digitale fotoapparaten).
4. Van de kring maken we een heuse filmstudio. De camera kan alle kanten op, overal kunnen decors gezet worden en een spotje kunnen zorgen voor wat extra belichting. Om alle kinderen even veel tijd te geven, moet je wel wat tijd uittrekken.
5. Hierna kunnen er eventueel ook geluiden aan toegevoegd worden. Net zoals in de vorige 2 werkvormen.

3. Mogelijke filmpjes, om te gebruiken

Wouter Tacq - Guti

Robert Breer - "70"

Man Ray - Le retour à la raison

Kortfilm : « François » (1/2)

Constant heart attack man goes on a date
Christa Moesker - Sientje
Piet Kroon - Dada

4. Doelen

- **Werkvorm 1**
 - Een betekenis linken aan de geluiden, via beeld.
 - Zelf een muziekstukje in elkaar steken, die het beeldmateriaal ondersteunen.
 - Bijpassende muziek plaatsen bij een film.

- **Werkvorm 2**
 - Zoeken naar bijpassende geluiden en deze opnemen met een dictafoon of andere opname-instrumenten. (Bv: micro)
 - Geluiden interpreteren aan geschikt beeldmateriaal.
 - De betekenis van geluiden achterhalen, door deze te linken aan een beeld.

- **Werkvorm 3**
 - Kennismaken en aan het werk gaan met stop-motionfilms.
 - De werking van beweging inzien en daar mee experimenteren door zelf beweging te creëren.
 - Een verhaal omzetten in beeldend materiaal.
 - Werken met een digitale camera, webcam of ander filmmateriaal.
 - Een denkproces om een kortfilmpje te maken uit stappen en daarbij persoonlijke bedenkingen hebben.

- **Algemene doelen**
 - Kennismaken met een beknopte evolutie van 'film en muziek'. (zie inleiding)
 - De noodzaak en belang van geluid ervaren, bij filmfragmenten.
 - Plezier beleven aan het muzisch werken.
 - Kritisch te werk gaan met het selecteren welke geluiden bij beeldfragment horen en welke niet.
 - De betekenis van geluid bij een film inzien en ervaren.
 - Een kritische houding nemen t.o.v. geluidmateriaal en beeldmateriaal.
 - Eenvoudige regels en afspraken (denkproces bij stop-motionfilms) naleven bij de productie van een film of muziek.

5. In het leerplan

1. Musiceren en experimenteren met de stem. (stemgebruik - stemexpressie)
2. Musiceren met voorwerpen en instrumenten. (Klankmogelijkheden onderzoeken)

3. Diverse vormen van muzikale communicatie actief verwerken. (audio-opname)
4. Geluiden, klanken en klankeigenschappen herkennen, vergelijken en ordenen volgens diverse criteria. (Functie/betekenis geluidsomgeving - Filmmuziek)
5. Een klankstuk of een muziekstuk ontwerpen. (vanuit een buitenmuzikaal gegeven)
6. Genoegen beleven aan de omgang met klank en muziek.
7. Een kritische houding aannemen tegenover de auditieve omgeving.